

2. Чередниченко О. І. Сучасна французька неологія з погляду перекладача / О. І. Чередниченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К. : Київський університет, 2009. – № 42. – С. 8-9.

3. Le Figaro [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lefigaro.fr>.

Журавская В. А. Неологизмы в французском политическом дискурсе.

В статье рассматривается проблема употребления неологизмов в современном французском языке и их использование во французских периодических изданиях. Рассмотрены конкретные случаи употребления неологизмов в статьях политической направленности, определены причины их использования и значения.

Ключевые слова: неологизмы, значение слова, политика, пресса, французский язык.

Zhuravska V. Neologisms in French political discourse.

This article analyses the problem of neologisms' use in modern French language and their usage in modern French periodicals. It shows the cases of usage of neologisms in politically oriented articles, analyses their meanings.

Key words: neologisms, word meaning, politics, press, French language.

Н. О. Захарук

**ЛІНГВОПРАГМАТИЧНА ВАРІАТИВНІСТЬ ДИРЕКТИВІВ
В АНГЛОМОВНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ**

У статті розглянуто лінгвопрагматичні особливості вживання директивних мовленнєвих актів в англомовному конфліктному парентальному дискурсі. Визначено тактики, які реалізуються за допомогою основних типів директивів у контексті англомовного конфліктного парентального дискурсу.

Ключові слова: директивний мовленнєвий акт, прескриптиви, реквестиви, адвісиви, тактики невизнання, осуду, вольового натиску, байдужості, англомовний конфліктний парентальний дискурс.

Постановка проблеми. Мовленнєва діяльність людини як об'єкт антропоцентрично-орієнтованої лінгвістики складає множину утворень, що постійно нарастають і відображають зв'язок мови та людини як єдиного цілого. Ці утворення є різними типами дискурсу, що переплітаються в житті кожної людини. Першим для кожного індивіда є, безперечно, дискурс родинного спілкування, дослідженням якого займаються багато науковців, вивчаючи всі можливі аспекти та продукти мовленнєвої діяльності людини як частини сім'ї. Парентальний дискурс є «особистісно орієнтованою комунікативною взаємодією батьків та дітей, що

відбувається в сімейно-побутовій сфері спілкування, де метою батьків є виховання та соціалізація дитини, підготовка її до виконання певних соціальних ролей, а також передання знань, розвиток здібностей, сприяння набуттю вмінь та навичок соціального життя [4, с. 156].

Аналіз актуальних досліджень. Англomовний парентальний діалогічний дискурс вивчають багато науковців, серед них: В. В. Козлова [4], С. В. Баранова [1], О. І. Коропецька [5], О. В. Бровкіна [2], А. А. Семенюк [8], Л. В. Солощук [10] та ін.

Мета статті полягає у визначенні лінгвопрагматичної варіативності директивів в англomовному конфліктному парентальному дискурсі. **Об'єктом дослідження** є директиви в англomовному конфліктному парентальному дискурсі. **Предметом** є особливості вживання різних типів директивних мовленнєвих актів в англomовному конфліктному парентальному дискурсі.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики вчені вже працюють над виявленням засобів реалізації директивності у педагогічному дискурсі – С. Dalton-Puffer [13], релігійному – L. Moessner [14] та політичному дискурсах А. Ю. Любавина [6].

Виклад основного матеріалу. Учасниками парентального дискурсу є батьки (або інші особи, що їх замінюють) та діти (нащадки). Особливістю даного типу дискурсу є асиметричність рольових стосунків, оскільки учасниками є різні за віком та соціальним статутом особистості [8, с. 6-7]. Спілкування носить побутовий характер та не має чітко регламентованих норм чи форм, тому часто може варіюватися відповідно до встановленої протягом років «малої культури» родини, яка утворюється з традицій та атмосфери всередині та поза родинним колом [7, с. 220-221].

Англomовний конфліктний парентальний дискурс – конфліктно спрямоване міжособистісне спілкування батьків та дітей, під час якого «порушується гармонія стосунків комунікантів на підґрунті наявності уявного чи реального протиріччя» [12, с. 70].

Соціалізація індивіда як головна мета та завдання батьків має багатогранну природу та часто протікає в межах конфліктно-забарвлених ситуацій з відтінком мовленнєвого впливу або спонування. Характерною ознакою є гостре протистояння конфліктуючих на основі зіткнення конфронтуючих точок зору. Конфліктна стратегія реалізується через тактики невизнання, осуду, залякування, вольового натиску, байдужості, інформування, звинувачення [2, с. 13-14].

Основними типами директивних мовленнєвих актів є прескриптиви, реквестиви та адвісиви. Характерною ознакою прескриптивних мовленнєвих актів є облігаторність виконання каузованої адресантом дії, що зумовлюється його перевагою в соціальному статусі. До прескриптивів відносять: наказ, розпорядження, вимогу, команду, настанову, заборону, дозвіл, примус. Реквестиви характеризуються пріоритетністю адресата, а виконання дії є вигідним для адресанта та включають прохання, благання та заклинання. Група адвісивів включає мовленнєві акти запрошення, поради, рекомендації, рецепту, інструкції та пропозиції. Їх виконання бажано, і навіть вигідно адресату, в той же час, користуючись ними адресант виражає свою досвідченість та обізнаність [11, с. 34-40].

Мовленнєвий акт наказу є ядерним мовленнєвим актом класу прескриптивів і базується на авторитетності адресанта та облігаторності виконання каузованої ним дії. Розглянемо на прикладі вживання мовленнєвого акту наказу в англомовному конфліктному парентальному дискурсі.

(1) *Momma's voice got strange, hissing like a snake. "Joetta, go out to the kitchen and bring me a book of matches."*

"But Mommy ..., "Joey said, starting to get all sobby.

"Joetta, do what I told you."

"Mommy, I can't ..."The tears really started coming and Joey was squeezing my arm.

"Joetta, go get those matches!"

"Please, Mommy, he won't do it again, will you, Byron? (C. Curtis, p. 45-46).

Зазначений приклад репрезентує семантику наказу через вживання матір'ю імперативів *go, bring* та *do*, що реалізує тактику вольового натиску. Априорі виконання наказу не має обговорюватися, але зважаючи та той факт, що каузована адресантом дія не є вигідною для адресата, ми спостерігаємо вживання донькою імпліцитного мовленнєвого акту заперечення. Це, в свою чергу є реалізацією тактики невизнання. Використання лексеми *please* вказує на пріоритетність матері в ситуації мовлення.

Прескриптивний мовленнєвий акт вимоги є одним з тих, які широко використовуються у конфліктах, оскільки категорично спонукає до дії та вказує на пріоритетність адресанта.

(2) *"Bad mommy! I want snack!"*

"It's not here," Sarah said? Handing her daughter the diaper bag. "See for yourself" (T. Perrota, p. 8).

У розглянутому прикладі мовленнєвий акт вимоги виражається в імпліцитній формі, що є характерною ознакою сімейного дискурсу. Дочка вимагає перекус, тим самим спонукаючи матір до того, щоб вона дала дочці їжу, при чому каузована адресантом дія не має експліцитного відображення в локутивній формі мовленнєвого акту. Це свідчить про те, що мовці легко розпізнають ілокутивну мету мовленнєвих актів і не потребують експліцитних маркерів для їхньої ідентифікації та декодування адресатом [3, с. 90]. Оскільки використання прескриптивів є типовим для старшого покоління, дочка, наслідуючи поведінку дорослих, використовує прескриптивний мовленнєвий акт вимоги для реалізації тактики осуду та байдужості в конфлікті.

(3) *"Sweetie." Sarah spoke calmly, pointing at the mess. "Clean that up, please." "I... want...my...snack!" Lusy gasped. (T. Perrota, p.8).*

У зазначеному прикладі мати використовує реквестивний мовленнєвий акт, на що вказує використання лексеми *please*. Семантика спонукання виражається імперативом *clean*, спокійний тон мовленнєвого акту виражається лексемою *calmly*, що вказує на дотримання адресантом нейтральної лінії поведінки в даній конфліктній ситуації. Оскільки виконання прохання не є обов'язковим, дочка для маніфестації тактики невизнання використовує мовленнєвий акт вимоги в імпліцитній формі.

Вживання адвісивних мовленнєвих актів у конфліктному дискурсі виражає нейтральну лінію поведінки адресанта, який володіє більшим життєвим досвідом. Але рішення щодо виконання каузованої адресантом дії належить адресатові:

(4) *"Don't tell me how I'm behaving! How do you think I feel? I work my ass off getting the car street-legal – over two and a half months I worked on it – and when I bring it home, the first thing you say is get it out of the driveway. How am I supposed to feel? Happy?"*

"There's no reason to take that tone to your mother." Michael said (S. King, p. 49).

Зазначений уривок репрезентує вживання адвісивного мовленнєвого акту в імпліцитній формі, ілокутивною метою якого є порадаспонукання сина до корегування своїх дій стосовно матері. У контексті конфліктної ситуації батько реалізує тактику осуду.

Висновки. Таким чином, директивні мовленнєві акти можуть бути використані в англomовному конфліктному парентальному дискурсі для реалізації комунікативних тактик. Для реалізації тактик осуду, байдужості

та вольового натиску учасники англомовного конфліктного парентального дискурсу використовують прескриптиви, а саме: наказ, вимога тощо. Тактика невизнання може реалізуватися через реквестивний мовленнєвий акт прохання. Адвісивний мовленнєвий акт в англомовному конфліктному парентальному дискурсі слугує для вираження тактики осуду з боку більш досвідчених членів родини.

Дослідження лінгвопрагматичної варіативності директивів в інших типах сімейного дискурсу становить перспективи подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранова С. В. Утішання в парентальному дискурсі / С. В. Баранова, О. Б. Проценко. // ВІСНИК Житомирського державного університету ім. Івана Франка. – № 49. – С. 126-129.

2. Бровкіна О. В. Стратегії англомовного родинного дискурсу в ситуаціях відвертого спілкування, утішання, непорозуміння : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04. «Германські мови» / О. В. Бровкіна. – Харків, 2015. – 20 с.

3. Врabelь Т. Т. Словотворча грамати́ка у сучасній англійській мові : дис. канд. філ. наук : 10.02.04. / Томаш Томашович. – Ужгород, 2005. – 241 с.

4. Козлова В. В. Структурно-семантичні та прагматичні особливості раціонально-інформативного впливу в домінантному парентальному дискурсі / В. В. Козлова. // Наукові записки. [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2013. – № 35. – С. 156-159.

5. Коропецька О. І. Засоби вираження мовленнєвої тактики запиту інформації в парентальному діалогічному дискурсі / О. І. Коропецька // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2012. – № 29. – С. 93-96.

6. Любавина А. Ю. Функционально-прагматический анализ директивных речевых актов в агитационных текстах / Анастасия Юрьевна Любавина // Вестник Челябинского государственного университета «Филология. Искусствоведение». – 2009. – №34. – С. 78-81.

7. Резницкая Г. И. Особенности семейного дискурса и его роль в процессе социализации ребенка / Г. И. Резницкая // Вестник МГЛУ. – 2010. – Вып. 7(586). – С. 219-249.

8. Семенюк А. А. Гендерні та вікові особливості кооперативної мовленнєвої поведінки в сімейному дискурсі (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / А. А. Семенюк. – Донецьк, 2007. – 27 с.

9. Серль Дж. Р. Классификация иллокутивных актов / Дж. Серль // Новое в зарубежной лингвистике / под общ. ред. Б. Ю. Городецкого – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17. – С. 170-187.

10. Солощук Л. В. Функціонування невербальних компонентів комунікації у кооперативно спрямованому парентальному діалогічному дискурсі / Л. В. Солощук // Вісник ХНУ. – 2006. – № 726. – С. 77-82.

11. Формановская Н. И. Прагматика побуждения и логика языка / Н. И. Формановская // Русский язык за рубежом. – 1994. – № 5-6. – С. 34-40.

12. Фролова І. Є. Конфронтація як різновид міжособистісної взаємодії / І. Є. Фролова // Вісник ХНУ. – 2010. – № 928. – С. 68-74.

13. Dalton-Puffer Ch. Negotiating interpersonal meanings in naturalistic classroom discourse : Directives in content-and-language-integrated classrooms / Ch. Dalton-Puffer // Journal of Pragmatics. – 2005. – № 37.

14. Moessner L. Directive speech acts – Across-generic diachronic study / L. Moessner. – Journal of Historical Pragmatics, 2010. – №11(2). – С. 219-249.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Curtis C.P. *Watsons go to Birmingham* – 1963. – New-York : Delacorte Press, 1995. – 154 p.

2. King S. Christine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readli.net/chitatonline/?b=123266&pg=51>.

3. Perrota T. *Little Children*. – New-York : St. Martin's Griffin, 2004. – 355 p.

Захарук Н. О. Лингвопрагматическая вариативность директивов в англоязычном конфликтном парентальном дискурсе.

В статье рассмотрено лингвопрагматические особенности употребления директивных речевых актов в англоязычном конфликтном парентальном дискурсе. Определены тактики, которые реализуются при помощи основных типов директивов в контексте англоязычного конфликтного парентального дискурса.

Ключевые слова: директивный речевой акт, прескриптивы, реквестивы, адвисивы, тактики непризнания, осуждения, волевого напора, равнодушия, англоязычный конфликтный парентальный дискурс.

Zakharuk N. Lingoupragmatic variability of directives in the english conflict parental discourse.

The article deals with the lingoupragmatic peculiarities of using of the directive speech acts in the English conflict parental discourse. The tactics which are realized by the main types of directives in the context of the English conflict parental discourse are determined.

Key words: directive speech act, prescriptive, requestive, advisable, tactics of non-admittance, condemnation, volitional pressure, indifference, the English conflict parental discourse.

М. В. Карпенко

СУЧАСНЕ ПОТРАКТУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті досліджено приклади сучасного потрактування риторичної особистості. Автор подає назви дисциплін, які необхідно включити у вузівський курс, що формують мисленнево-мовленневу та комунікативну культуру студента, майбутнього